SÄRSKILT UTTALANDE
2021-05-18

TN 2021-0492

Trafiknämnden
Ärende 15

Vänsterpartiet

Beslut om förlängning av uppdragsavtal (E19) för busstrafik i avtalsområde Nacka/Värmdö och Huddinge/Botkyrka/Söderort

Covid-19-pandemins inverkan på Regions Stockholms kollektivtrafik har varit betydande. Den har visat att det behövs nytänkande och förändringar. Pandemin och den kris som den orsakat visar med all tydlighet på många av de problem som finns med att driva kollektivtrafiken med upphandlad trafik. Pandemin har tydliggjort att för att få full rådighet över kollektivtrafiken, dess fordon, personal och kunna anpassa den efter resenärernas behov måste den drivas i egen regi med egna anställda.

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser.

Som framkommer i ärendet är systemet med att upphandla trafiken problematiskt. Trafikförvaltningen har efter att först tvingats avbryta upphandlingarna av busstrafik i Nacka/Värmdö (E36) och Huddinge/Botkyrka/Söderort (E37) på grund av de osäkerheter pandemin och förlänga de rådande avtalen en gång, nu tvingats till ytterligare en förlängning.

I avtalen finns inskrivet en maximiålder för bussarna, att de inte får vara över 16 år gamla. Eftersom trafikoperatörerna är vinstmaximerande har de anpassat sina investeringar till avtalslängden och när avtalen förlängs riskerar många bussar därför passera åldersstrecket. Operatörerna har inget intresse av att köpa in nya bussar, som de riskerar att bli stående med om de förlorar de nya upphandlingarna. För att säkerställa trafiken föreslås det i förlängningen av avtalet att det utfärdas dispens från ålderskravet.

Vi ser med oro på att det ruckas på ålderskraven. Redan för några år sedan togs kravet på att bussparkens medelålder inte fick vara äldre än åtta år bort, något som bolagen naturligtvis tjänande pengar på. Att tillåta äldre bussar i trafik går ut över kvalitén på busstrafiken; sämre driftsäkerhet orsakar fler inställda turer, resenärs- och arbetsmiljön försämras, och risken finns att även trafiksäkerheten påverkas. Vidare tenderar äldre bussar vara sämre för miljön. Genom åren har vi fått uppgifter från bussförare och depåpersonal som vittnar om hur företagen mot slutet av avtalstiden inte investera något i onödan och underhållet prioriteras ner

vilket får bussar att gå sönder och lokaler att förfalla. Vad blir då effekten om den perioden tänjs ut ytterligare när avtalen förlängs?

Med trafik i egen regi hade ovanstående problem inte uppkommit. Vi i Vänsterpartiet anser att det är hög tid att förvaltningen ges mandat att ta tillbaka trafiken i egen regi. Det borde rimligen inte innebära några större problem då personalen som utför arbetet redan finns i systemet och vanligtvis följer med vid verksamhetsövergång. De skulle dock behöva få en ny uniform, en SL-uniform. Förvaltningen skulle till viss del få ett nytt uppdrag som utförare av trafik, men redan i dag drivs till exempel redan trygghetscentralen i egen regi.